

Pestprotocol Kanjertraining pcb De Zevensprong

Dit pestprotocol is opgesteld om goed te kunnen reageren op situaties waarin een kind wordt gepest of pest. Dit protocol sluit aan bij de Kanjerboeken en de Kanjertraining. Het zijn feitelijk fatsoensafspraken.

Meer weten?

Kijk dan op onze website www.kanjertraining.nl

e-mail: info@kanjertraining.nl • telefoon: (036) 548 94 05

Kanjer trainingen

Plagen of pesten:

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudig onderscheid is deze:

Plagen gebeurt in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten.

Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de leerlingen zelf. De leerkracht heeft eveneens de ouders nodig om tips te krijgen over hetgeen zich kennelijk afspeelt tussen de leerlingen onderling. Om die reden is het van belang dat ouders en leerkrachten goed samenwerken om een goede sfeer in de klas te behouden. Een belangrijke stelregel is dat kinderen hun zorgen leren delen met iemand die zij vertrouwen, zoals hun vader, moeder of leerkracht. Vanaf de kleutergroep leren de kinderen het verschil tussen vertellen en klikken. Als er sprake is van pesterijen, dan is het belangrijk dat kinderen dat vertellen aan hun vader, moeder of leerkracht.

De Kanjerafspraken

De school streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de kanjerafspraken anderzijds.

We vertrouwen elkaar We helpen elkaar Niemand speelt de baas Niemand lacht uit Niemand is of blijft zielig.

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school “de baas/het gezag” en de ouders zijn dat thuis.

Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan zal de school kiezen voor een **oplossingsgerichte aanpak**. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

N.B. niet moet worden onderschat hoeveel aandacht een zeurgerichte ouder kan opeisen. Deze aandacht valt weg als het kind geen problemen meer heeft. Om die reden komt het regelmatig voor dat een enkele ouder enerzijds eist dat de problemen worden aangepakt op school (zo krijgt deze ouder veel aandacht), maar anderzijds zal deze ouder teleurgesteld het kind van school halen als de problemen zijn aangepakt (de reden van aandacht voor de ouder is weggevallen). Het is een uitermate moeilijke materie als we het hebben over de aanpak van pestproblematiek. Dit zijn teleurstellende ervaringen voor de onderwijsgeevenden. De school neemt dit verlies met het besef dat er soms problemen meespelen die buiten de competentie van het onderwijs vallen zoals een symbiotische relatie tussen ouders en kind, een psychiatrische ontwikkeling bij een van de ouders, enz.

Het kwaad moet worden bestreden

Veel ouders verlangen van de school dat “het kwaad” (= de pester) moet worden bestreden, en dat “het goede” moet worden beschermd. De school kiest er echter niet voor om kinderen te beoordelen als behorend bij “kwaad of goed”. Ieder mens maakt wel eens fouten. Kinderen zijn in emotioneel opzicht “onder en boven de wet.” De weg van de mens, en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten.

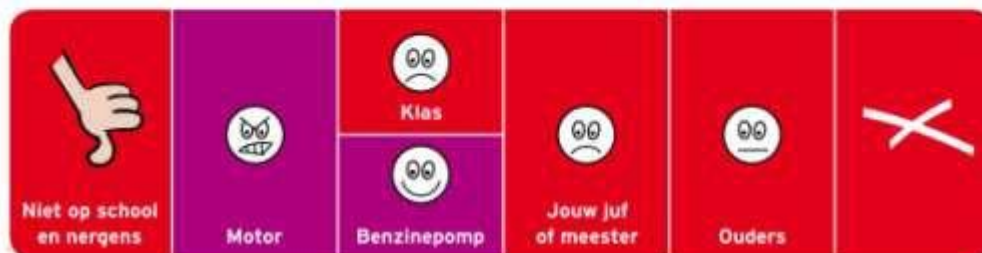
In gesprek met kinderen (en ouders) wordt de voorwaarde gehanteerd dat binnen de kaders van de Nederlandse wetgeving veel mag zolang je rekening houdt met elkaar. Jij hoeft je niet onveilig te voelen door het gedrag van de ander, en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door jouw gedrag. Kortom: je gedraagt je. Deze anderen zijn:

1. jouw klasgenoten en andere leerlingen op school;
2. de leerkrachten, de directie, de ouders van andere kinderen;
3. jouw ouders, die trots op je kunnen zijn. Omdat jij iemand bent die is te vertrouwen. Als je iets vertelt, dan vertel je het hele verhaal en niet toevallig het belangrijkste stukje even niet;
4. mensen die op eenzelfde manier doen als jij, maar ook mensen die anders doen dan jij.

Dit doen we wel

Dit doen we niet

De school neemt het overzicht van de smileys als uitgangspunt: “Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester, (en jouw ouders als die erachter komen) dan gaan we dat niet doen op school.”

Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): “Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes.” Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

Preventie

Met behulp van de kanjerlessen doet de school aan preventie. Kernpunten in de aanpak:

1. De Kanjerafspraken
2. Denk goed over jezelf en de ander
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt
6. De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil.
  - 6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
  - 6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook “de eigen gang” mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling)
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

Wat u mag verwachten van de leerkrachten op school?

1. Voorbeeldgedrag

U mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder. U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: “een goed voorbeeld doet goed volgen.”

Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.

Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. Zeurgerichte of wraak- en haatgerichte reacties vinden geen voedingsbodem bij de leerkrachten. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

*N.B. de leerkracht gedraagt zich **niet** volgens de normen van de straatcultuur, maar weet dat er heel duidelijk, zonder omhaal van woorden een grens

moet worden gesteld aan de mentaliteit van de straat. Geen overleg, geen onderhandeling, niet ingaan op: “Ja...maar!” Voor meer informatie verwijzen wij u naar het Kanjerinformatieboek voor ouders, leerkrachten en pabo-studenten.

Er is als het ware een voortdurende strijd tussen de mentaliteit van de straatcultuur en de cultuur van wederzijds respect. Feitelijk gaat het om de vraag die al duizenden jaren bestaat of geweld loont of niet. Aan de kant van de straatcultuur heb je de opvatting: “The winner takes it all.” Ben jij de sterkste, dan kun jij bepalen wat een ander moet doen. In het midden, tussen de straatcultuur en de cultuur van wederzijds respect, plaatsen we de opvatting “oog om oog, tand om tand.” In deze opvatting loont geweld niet, omdat je met gelijke munt wordt terugbetaald. Bij de cultuur van wederzijds respect heb je de opvatting: “van de meeste tegenslag in het leven kun je leren.” Zoek elkaars geluk. Doe elkaar recht. Ik voel mij goed als we een oplossing hebben gevonden waarbij jij je ook goed voelt. Doe aardig en welgemanierd. In deze opvatting wordt geweld zinloos.

2. Correcte reactie van de leerkracht op excuus van kinderen voor hun wangedrag.

Reactie kind: Maar hij/zij daagt mij uit!

JUF/meester: Je laat je uitdagen en opjutten. Doe alsof de opjutter een radio is. Je hoort het wel, maar luistert niet.

Reactie kind Ik deed het wel, maar hij/zij vertelde niet dat ik moest stoppen.

JUF/meester: Je moet rekening leren houden met gevoelens van een ander. Als iemand niet blij kijkt, dan moet jij je afvragen of het wel leuk is wat jij allemaal doet.

Reactie kind: Maar hij/zij deed het ook bij mij.

JUF/meester: Natuurlijk hoef jij het niet over je kant te laten gaan. Maar dan ZEG je er iets van. Je gaat niet schelden, zeuren, huilen, roddelen. En gaat het door? Dan haal jij je schouders op en denkt: jammer dan. Je stapt naar je maatje. Wordt het vervelend? Dan stap je naar de juf of meester. En die weten van wanten. Daar mag je op vertrouwen.

Reactie kind: Ik deed het wel, maar ik deed het niet alleen. Waarom moet u mij weer hebben?

JUF/meester: Ik ben niet van plan om slecht over je te denken. Maar ik ben ook een soort scheidsrechter waar je de discussie niet mee aangaat.

3. Correct antwoord van de leerkracht op misdragingen van ouders:

Beste ouders, u spreekt met respect over elkaars kinderen en opvoeding. Uiteindelijk doen we allemaal ons uiterste best naar eer en vermogen. U spreekt met respect over de leerkrachten die werkzaam zijn op deze school.

Zie ook: <http://kanjertraining.nl/informatie-voor-ouders/pesten>

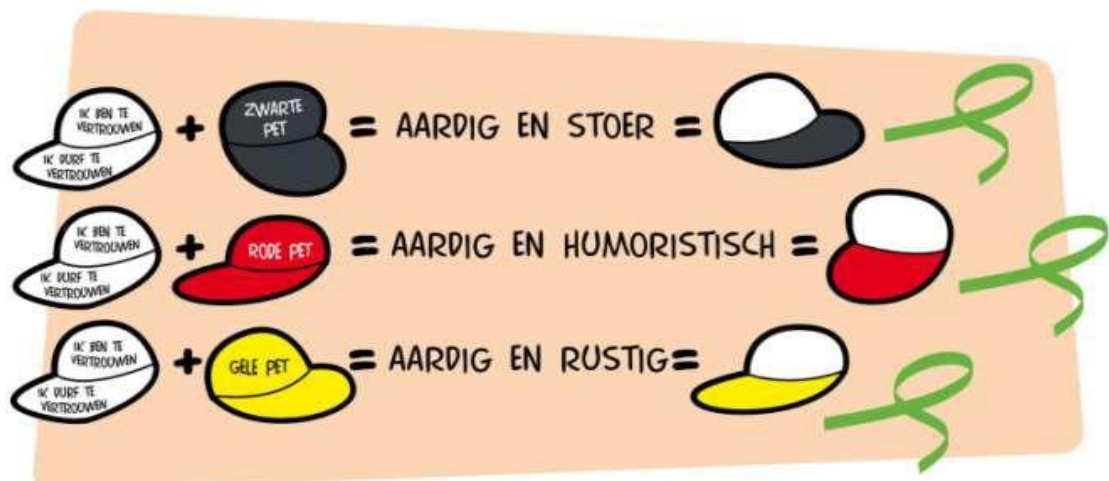
Aanpak.

a. Het rollenspel

De Kanjertraining richt zich op meer dan pesten alleen. Kinderen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Kinderen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste kinderen bedoelen het goed, maar “het kan er behoorlijk brutaal uitkomen.” Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zo iets zich voordoet, dan is het goed dat het kind wordt gecorrigeerd. Omdat leerkrachten (en) ouders niet alles zien, is het van belang dat kinderen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. Kinderen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Omdat kinderen, op een enkeling na, niet vervelend willen doen, zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen.

In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt

met gedragsrollen met behulp van verschillende petten. Kinderen leren rechttop te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: “Ik vind dit vervelend, Wil je ermee stoppen?” Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen (een “maatje”, een “buddy”). Daar gaat de leerling niet zeuren, maar gaat samen met de buddy/maatje iets anders doen. Als het op deze manier niet oplost, dan gaat de leerling samen met zijn maatje naar de juf of meester. Tijdens dit rollenspel hebben medeklasgenoten de neiging om te giechelen om het grensoverschrijdend gedrag van de uitdager. Aan deze leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat dit giechelgedrag het pestgedrag van de uitdager versterkt. Ze geven als het ware “benzine” aan een vervelend lopend motortje. De leerlingen leren geen voeding (benzine) meer te geven aan vervelend gedrag. Zo oefent niet alleen de gepeste, maar ook de omstander.

b. Gedragstips voor ouders.

Een extra moeilijkheid doet zich voor als ouders van de “niet-pester” van mening zijn dat hun kinderen slachtoffer zijn van de “dader”. Ouders uiten hun ongenoegen op facebook, op het schoolplein enz. over de dader en eisen dat de school de vermeende slechterik van school verwijdert. Het vraagt uitzonderlijk veel talent van de school in de communicatie met ouders om deze vorm van samenspanning te pareren. Het vergt een specifieke aanpak. We volstaan in dit kader met de verwijzing naar de website waar gedragstips voor ouders worden gegeven (zie <http://kanjertraining.nl/informatie-voor-ouders/pesten> (uit Basisschool Management, juli 2013, drs. L.Vliek, Kanjertrainer/psycholoog/promovenda.

Op welke manier corrigeert de Leerkracht op school?

De Leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoelingen van het kind. “Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders. Is het wel jouw bedoeling, dan doe je het goed, maar dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier.”

Een voorbeeld:

Een jongen wordt dag in dag uit gepest door een vijftal klasgenoten. Vraag aan dit vijftal: Is het jullie bedoeling om deze jongen zo te treiteren dat hij bang wordt en nauwelijks nog naar school durft?

“Nee, het is niet mijn bedoeling.” Leerkracht: “ ....Fijn, hoe ga je het nu oplossen met deze jongen?” Een andere leerling zegt echter: **“Ja, het is wel mijn bedoeling hem te treiteren, zodat hij bang wordt.”** Leerkracht: “Daar ben je dan in geslaagd. Maar het kan niet. Ik geef je bedenktijd. Want ik begrijp nu dat jij de bedoeling hebt om deze leerling te treiteren?”

“Ja, dat is mijn bedoeling.”

Leerkracht: “Je gaat rustig nadenken over je antwoord. Misschien heb je een bijzondere reden. Misschien vind je het nodig om stoer te doen op dit moment. Na schooltijd kom je even bij me (of blijf even na)” Leerling krijgt bedenktijd. Leerkracht: “Je hebt kunnen nadenken. Wat ben jij van plan hier op school, is het nog steeds jouw bedoeling om deze jongen dwars te zitten? Is daar misschien een reden voor om dat zo op die manier aan te pakken?”

Leerling: “Hij is gewoon stom.”

Leerkracht: “Wat voor stoms doet hij dan. Kan hij daar iets aan veranderen? Of is het gewoon jouw bedoeling om hem dwars te zitten.

Leerling reageert door te zeggen: “Nee, het is eigenlijk niet mijn bedoeling om te treiteren.”

Leerkracht: “Gelukkig. Wat ga jij nu bij jezelf veranderen? En hoe herstel je het verdriet dat je hebt aangericht?”

Leerling houdt voet bij stuk. “Ja, het is mijn bedoeling. Want hij is stom.”

Leerkracht: “Jammer, ik bel nu je ouders op om te vragen of ze hier willen komen. Dan herhaal je hetgeen je tegen mij zegt, in aanwezigheid van je ouders.”

Het hangt van het gesprek af met je ouders of je de klas nog in kunt komen.

Actie die nu moet worden ondernomen:

Contact opnemen binnen de organisatie met een van de volgende personen:

Adjunct-directeur, directeur, bouwcoördinator, mentor of ander persoon op school die

vanuit “de lijn”

(=hiërarchie) kan ondersteunen en bijstaan.

Contact opnemen met de ouder(s) van dit kind. Proberen ter plekke telefonisch of door middel van directe afspraak met de ouders te overleggen hoe nu verder te handelen. In contact met de ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Aan de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind (Ja of Nee), ondersteunen.

Zolang de ouders **niet** op school zijn geweest **wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd.**

Dat kan bijvoorbeeld in een opvangklas, of iets dergelijks.

Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

Reactiemogelijkheid 1 van de ouder

“Nee, natuurlijk ondersteunen wij dat niet.”

Dan wordt een afspraak gemaakt met de ouders met het doel gezamenlijk tot een oplossing te komen, waarin het gedrag van het kind zich niet meer voordoet.

Reactiemogelijkheid 2 van de ouder

“Ja, u moest eens weten wat een idiote moeder die jongen heeft waar mijn kind het op heeft gemunt.” (=Ik vind het goed wat mijn zoon doet.)

Ouders worden duidelijk gemaakt dat deze manier van reageren niet op prijs wordt gesteld.

Voorbeeld:

Leerkracht: “Begrijp ik hiermee dat u het goed vindt dat uw kind deze jongen zo treitert?”

Ouder: “U moest eens weten wat een rare moeder die jongen heeft. En zijn die andere leerlingen soms heilig?”

Leerkracht: “Bedoelt u te zeggen dat u het gedrag van uw zoon/dochter goedkeurt?”

Ouder: “Nee, dat niet, maar die leerling heeft een heel rare moeder, ik kan u verhalen vertellen, dat wilt u niet weten!”

Leerkracht: “Zoals u spreekt lijkt u het gedrag van uw zoon/dochter niet af te keuren. Ik heb u niet uitgenodigd om kwaad te spreken over een moeder. Wat vindt u ervan dat uw kind een andere leerling het even zuur maakt?”

Het moet hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

Onderstaand overzicht komt uit werkboek 1, van groep 6

Er is geen enkele reden om een ander het leven zuur te maken. Daarmee ben ik het eens, maar in mijn geval is het anders want...		
Ik heb een stoornis, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik ben speciaal, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
mijn ouders zijn gescheiden, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik word niet begrepen, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik heb een geloof, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik heb slechte cijfers, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik ben nu eenmaal zo, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik heb nog een andere mening. Ik vind dat je een ander mag bedreigen, vernederen, lastig vallen, bestelen, beledigen als...		

Aanvullend: school en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid

heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Wat wordt van u als ouder verwacht

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd.

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1: U blijft kalm. Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. Het wordt helemaal een drama als u zich misdraagt in aanwezigheid van andere kinderen.

2: U spreekt in positieve zin over **andermans opvoeding en andermans kind**. Dat doet de school ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, dan houdt u uw mond. Meent u toch het recht te hebben kwaad te spreken op basis van vermeend onrecht dat u is aangedaan, dan bent u waarschijnlijk de oorzaak van alle emotionele opwinding.

3. Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan **overlegt** u met de school. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.

4. **Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/achterklap.**

Aanvullend: Als u opvoedt uit angst (= met mijn kind zal het niet goed komen), dan plaatst u uw kind in een zwakke positie. U haalt uw kind hiermee onderuit. Als u corrigeert vanuit gevoelens van ergernis en irritatie, dan zal uw kind zich afgewezen voelen. Laat u zich door angst leiden in uw opvoeding, of door gevoelens van irritatie, dan is de kans aanwezig dat uw kind zelfbeschadigende gedachten zal ontwikkelen en opvattingen zoals: ik ben geen goed kind, mijn moeder/vader is niet trots op mij.

In de praktijk

A.

Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.

B.

Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.

C.

Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.

D.

Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden. "Val ons niet lastig met gezeur over ons kind. Ons kind mag zijn zoals het is!

Uitleg over het “petgedrag”.

Inleiding

Bij ons op school krijgen alle kinderen Kanjertraining. Het belangrijkste doel van de Kanjertraining is dat een kind positief over zichzelf en de ander leert denken. In deze folder willen wij u als ouder iets in handen geven, zodat jullie thuis ook in kunnen spelen op de Kanjertraining.

De vier gedragstypen in de Kanjertraining

In de Kanjertraining wordt gebruik gemaakt van vier gedragstypen. De Kanjer (witte pet), de Vlerk (zwarte pet), de Aap (rode pet) en het Konijn (gele pet). Je bent dus geen Konijn, Aap of Vlerk, maar je gedraagt je als de Kanjer, Konijn, Aap of Vlerk. Elke situatie kan ander gedrag oproepen bij iemand. Het kan dus zijn dat uw kind thuis veel voor het gedrag kiest dat bij de zwarte pet hoort, terwijl uw kind op school veel voor het gedrag kiest dat bij de gele pet hoort. Bij de Kanjertraining proberen wij het gedrag dat bij de Kanjer hoort (witte pet) centraal te stellen door deze veelvuldig positief te belonen. Hieronder worden de vier gedragstypen beschreven.

Gedragstype Kanjer, de witte pet

Rustig, zelfverzekerd, in balans

De witte pet, dat ben je als je doet wat werkelijk bij je past. Op die manier ben je het leukst. De Kanjer denkt goed over anderen en zichzelf en durft zijn mening te geven (op een respectvolle manier). Met de Kanjer is te praten. Hij/zij probeert zich beschaafd te gedragen. Wil daarom niet pesten, schreeuwen, roddelen, schelden enz. Wil behulpzaam zijn en te vertrouwen. Het is feitelijk een stoer kind, dat met beide benen op de grond staat. Groepsleden voelen zich veilig bij het gedrag van de Kanjer. Een Kanjer is overigens geen heilige, het gaat ook bij de Kanjer behoorlijk vaak mis.

Gedragstype Vlerk, de zwarte pet

Te krachtig en daardoor grensoverschrijdend en brutaal

De Vlerk laat zich leiden door opvattingen als: het is winnen of verliezen, het is de baas zijn of het knechtje, het is bepalen of worden bepaald. De Vlerk vult deze opvattingen in op een negatieve manier.

Dit uit zich in een brutale mond, de baas willen spelen in samenspel met andere kinderen, schelden, liegen, het opzoeken van conflicten etc.

Een echte zwarte pet ziet zichzelf ook vaak als slachtoffer: ‘Je moet altijd mij hebben!’ en ‘Ja hoor, ik heb het weer gedaan!’ Kinderen die vaak voor een zwarte pet kiezen op school zijn vaak krachtige en temperamentvolle kinderen. Als met deze kinderen in gesprek wordt gegaan en jullie als ouders worden erbij betrokken, dan blijkt het gedrag goed bij te sturen en kunnen de kinderen zich in positieve zin ontwikkelen tot krachtige en positieve leiders in een groep.

Gedragstype Aap, de rode pet

Clownesk en onverschillig gedrag

De Aap gedraagt zich onverantwoordelijk en clownesk. De Aap heeft als opvatting: het moet leuk zijn en je hoort er pas bij als je leuk gevonden wordt. De grappen en grollen maskeren vaak andere gevoelens zoals, gevoelens van onzekerheid, verdriet of ongelukkig zijn. De Aap denkt vaak negatief over zichzelf en over andere kinderen, 'Ik kan het toch niet!', 'Ze doen dit extra om mij te pesten!' en verbloemt dit door grappig te doen. Ook zware onderwerpen worden vaak afgedaan met een grapje. De rode pet is de meeloper en aanmoediger van de zwarte pet binnen groepen.

Gedragstype Konijn, de gele pet

Te voorzichtig en bang

Het Konijn staat symbool voor het onzekere, verlegen kind dat te lief wil zijn en geen weerwoord heeft op grensoverschrijdende gedragingen van de rode en zwarte petten. Het Konijn heeft opvattingen als: we moeten allemaal lief doen en vredig met elkaar omgaan. Om die reden stelt het zich in stressvolle situaties als pleaser op. Het is steeds op zoek naar harmonie. Het Konijn kan, wil of durft geen boosheid te voelen en te uiten in een bepaalde situatie. Het Konijn weet niet adequaat te reageren op vervelende sociale situaties. Het moet immers altijd lief zijn. De kans is groot dat kinderen die dit gedrag vertonen denken: ik ben niet zo leuk, als die andere kinderen. Vervolgens kijkt hij/zij weg of loopt weg met zijn/haar hoofd naar beneden, pruilt, huilt of zegt niets.

Hoe reageer je op ongewenst gedrag?

Wanneer jullie kind niet het witte-pettengedrag laat zien, kun je reageren met het stellen van de volgende vragen:

- Welke pet heb je eigenlijk op?
- Was het je bedoeling om zielig te doen, die ander te pesten/pijn te doen/uit te lachen?
- Hoe had je, je gedragen als je wel de witte pet op had gehad?

Door deze vragen te stellen, kun je het kind zelf laten inzien of eventueel uitleggen, hoe het zich anders had kunnen gedragen.

Tips voor ouders:

1. Ook mijn kind kan doen als de zwarte, rode of gele pet. Ook mijn kind kan pesten.
2. Ook mijn kind kan worden gepest.
3. Ik neem het probleem serieus.
4. Ik raak niet in paniek.
5. Ik straf niet fysiek en ga niet "uit mijn dak" als ik hoor dat mijn kind vaak doet als de zwarte pet.
6. Ik probeer er achter te komen wat mogelijke oorzaken kunnen zijn van het gedrag van mijn kind.
7. Ik vraag mij af:
Voelt mijn kind zich veilig thuis Voelt mijn kind zich veilig op school

Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte

Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort? Pest mijn kind omdat het bij de groep wil horen Welke t.v.-programma's kijkt mijn kind allemaal? Wat doet mijn kind allemaal op internet?

Weet mijn kind wel wat het doet, wat het aanricht?

8. Ik besteed extra aandacht aan mijn kind
9. Ik corrigeer agressieve buien
10. Ik stimuleer mijn kind om aan sport te doen of bij een club te gaan.
11. Ik overleg met de school, ik ga niet zelf ingrijpen
12. Ik bied hulp aan mijn kind
13. Ik lees boeken over pesten en/of vraag informatie op
14. Ik schakel eventueel een expert in als ik dat nodig vind of als de school dat aangeeft.

Tips voor de kinderen:

Spreek met respect over je ouders. Uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan.

Spreek met respect over je school. Uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school.

Spreek met respect over je klasgenoten. Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is hiervoor het aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is.

Spreek met respect over jezelf. Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek dan met je ouders en/of je juf/meester.

Wil ik stoer zijn?... Dan ga ik op vechtsport

Wil ik de baas spelen? ... Ik vraag een hond

Verveel ik me? ... Dan verzin ik zelf een leuk plan. Ouders en leerkrachten zijn geen wandelende Efteling.

Pest ik omdat ik bang ben zelf gepest te worden? ... Dan stop ik daarmee!

Op school trainen we dit:

Veel leerlingen gaan vervelend met elkaar om. Blijf rustig. Haal je schouders op. Sommige leerlingen zijn gewoon in de war. Maak je niet druk. Jammer dan.

Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

1. Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet.
2. Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?
3. Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon) je doet als de witte pet.
4. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maakt een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. Zorg ervoor dat jezelf geen benzine geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.
6. Stopt het niet? Dan wordt het alleen maar erger.

Probeer het zelf op te lossen. Als kinderen vervelend doen, ga dan niet zeuren, grappig doen of boos. Blijf rustig en laat je niet op de kast jagen. Als het moeilijk wordt, stap dan naar je maatje. Jouw maatje helpt je op een goede manier. Wie is jouw maatje?

Afspraak

Mijn maatje heet: _____

Mijn maatje en ik doen als de tijger.
Als het niet lukt, dan gaan we samen naar de juf of meester.

Handtekening van mijzelf _____ Handtekening van mijn maatje _____

Weten jij en je maatje geen oplossing dan stap je naar de juf of meester toe.

Vraag aan je juf of meester of die wil helpen een ruzie op te lossen. Je juf of meester doet dat buiten de klas, want je klasgenoten willen rustig werken. Je meester of juf stelt dan de volgende vragen.

Wat is er volgens jou gebeurd?

Jij en je klasgenoot waarmee je ruzie hebt, vertellen elk hun eigen verhaal. Je onderbreekt elkaar niet. Je meester of juf moet namelijk goed begrijpen wat er aan de hand is. Dus: niet door elkaar heen praten.

Hoe is dat voor jou?

Bijvoorbeeld: werd je daar boos om, verdrietig, voelde jij je beledigd, word je daar altijd mee gepest. enz. Hoe kan het weer goed komen? Wat zou je willen dat de ander doet?

Wat zou je zelf kunnen doen?

Je bespreekt met elkaar, op welke manier het weer goed zou kunnen komen. Wat je zelf kunt doen en wat je van de ander verwacht.

Juf of meester vraagt: "Wat is volgens jou de beste oplossing?"

Afsluiting

Juf of meester schrijft de oplossing en afspraken op. Jij en je klasgenoot omarmen elkaar en ondertekenen de afspraken. Zo lukt het meestal op een goede manier ruzie op te lossen.

Nog meer tips:

1. zoek geen moeilijkheden op	7. Niet iedereen vindt jou aardig en dat hoort zo!
2. laat zwarte en rode petjes kletsen. Geef geen benzine aan dit gedrag.	8. Doe zelf niet als een zwart, rood of geel petje.
3. Pieker niet in je uppie, maar ga praten met iemand die jij vertrouwt.	9. Luister naar tips (kritiek) en doe je voordeel ermee.
4. Als je overlegt met iemand die jij vertrouwt dan ga je niet roddelen, maar dan vertel je waar je bang voor bent of last van hebt	10. Denk goed na over jezelf en over je tegenstander.
5. Zoek een oplossing die goed is voor jou, maar ook goed voor je (vervelende) klasgenoot.	11. Zoek een maatje die jou kan helpen.
6. Zeur niet steeds hoe erg je het hebt, maar doe er wat aan.	12. Vraag hulp bij je juf of meester als die nergens vanaf weten.
	13. Vertrouw erop dat je juf of meester kunnen en willen helpen.

Het gaat wel eens mis.

Hoe lossen we dit op.

Wil jij het niet oplossen en jouw ouders vinden dat prima?

Dan hebben jij en je ouders een probleem.

De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat je uit de groep of desnoods van de school wordt verwijderd.

Grensstellend

De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. “Hoe ga je het de volgende keer doen! Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?”

Wangedrag kan zich op verschillende manier manifesteren.

Verbaal: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten.

Fysiek: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, laten struikelen.

Materieel: stelen, onder kladden, verstoppert van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lekprikken. Het doet zich een enkele keer voor dat een leerling zich wenst te misdragen en/of vindt daartoe het recht te hebben. **“Ik zit er niet mee. Het is niet mijn probleem! Nou en.., moet ik weten. Ik doe het de volgende keer weer.”**

In dat geval wordt terplekke contact opgenomen met de ouder. Zolang de ouder niet is te bereiken en/of niet op school is verschenen, wordt deze leerling uit de groep geplaatst. De groep wordt beschermd tegen deze leerling.

Wie is hier de pester?

De bullebak vindt dat hij mag slaan. **Wat vind jij?**

De ouders van de bullebak vinden dat hun kind gelijk heeft en dat de juf en de meester niet moeten zeuren als hun kind een keer slaat.

Wat vind jij van deze ouders en wat moet juf of meester doen?

Het gesprek met de ouder wordt oplossingsgericht gevoerd. En voldoet aan de criteria zoals die in het voorgaande zijn omschreven. Als de ouder van mening is dat hun kind zich mag misdragen wordt de leerling uit de klas gehaald.

We noemen dit de eerste verwijdering. Tijdens de verwijdering wordt overwogen of deze leerling kan worden teruggeplaatst in zijn eigen klas.

Terugplaatsing is afhankelijk van het idee die de ouders en het verwijderde kind erop nahouden namelijk: ik heb het recht mij te misdragen. Als het kind zich niet wil misdragen dan wordt een begeleidingsplan voor gedrag uitgewerkt, waaraan de ouders meewerken en kan het kind worden teruggeplaatst. Als dat niet mogelijk is (de ouders en de leerling zijn van mening dat het zich misdragen mag), dan wordt de leerling minimaal twee groepen hoger in een andere groep geplaatst. Een leerling uit groep 5, komt bijvoorbeeld terecht in groep 7 of 8. Negatief gedrag wordt genegeerd door de leerkracht en de nieuwe groepsgenoten. Op die manier wordt de leerling geholpen zich te houden aan normale gedragsregels. Begrijpt de leerling dat het zich moet houden aan de gedragsregels van de school, dan kan het worden teruggeplaatst naar de eigen groep.

Leerlingen uit groep 7 en 8 worden 2 groepen lager geplaatst. Indien het bovengenoemde zich voordoet.

Een andere mogelijkheid is dat de leerling een nieuwe kans krijgt op een andere school binnen de stichting.

Samengaand met deze maatregelen wordt ouders geadviseerd contact op te nemen met een van de Kanjertraining praktijken.

Bij herhaling van wangedrag gaat de school over tot definitieve verwijdering.

Dossiervorming

De misvatting heerst bij leerkrachten dat schorsing mag plaatsvinden na ruime dossiervorming. Dit is niet het geval. **Verwijdering zelf is het dossier**. Anders gezegd: de aanleiding tot de eerste verwijdering is **dossiervorming**. Als een kind zich blijft misdragen, en de ouders hebben er geen problemen mee dan definitieve verwijdering. Het dossier is dan compleet. **Argumenten in dossier:**

1. School is een leerinstelling. De school beschermt het leerproces tegen kinderen en ouders die het leerproces ernstig belemmeren.
2. School beschermt de leerlingen en de leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een enkele medeleerling en/of een enkele ouder.
3. Een leerkracht kan op deze manier weer gewoon lesgeven, en vervalt niet in de functie van rechercheur (wie is dader en wie is het slachtoffer); aanklager (jij bent de dader); verdediger (van het slachtoffer); rechter en gevangenisbewaarder. Wil jij het niet oplossen en jouw ouders vinden dat prima? Dan hebben jij en je ouders een probleem. De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat je uit de groep of desnooods van de school wordt verwijderd.

